

VERSLAG van het gesprek van de delegatie van bestuurlijke vertegenwoordigers van de WADDENPROVINCIES / DB WADDENFONDS met de bestuurlijke delegatie van de Randstedelijke en Noordelijke REKENKAMERS, gehouden op 18 mei 2018 vanaf 15.30 uur in Leeuwarden, Huis voor de Wadden

5

Deelnemers

Van de Rekenkamers mevrouw A.W.C. Hoenderdos (bestuurder-directeur van de Randstedelijke Rekenkamer)

10

de heer P.L. Polhuis (lid van het bestuur van de Noordelijke Rekenkamer)

Leden DB

de heer H. Staghouwer (gedeputeerde Groningen en voorzitter Waddenfonds)

de heer C.J. Loggen (gedeputeerde Noord-Holland en lid DB Waddenfonds)

15

de heer K. Kielstra (gedeputeerde Friesland en lid DB Waddenfonds)

1. Welkom en korte voorstelronde

De heer Staghouwer zal de bespreking leiden en hij heet de aanwezigen welkom. Dit gesprek is op uitnodiging en initiatief van de provincies en het dagelijks bestuur van het Waddenfonds. Het DB van het Waddenfonds hoopt op een open gesprek naar aanleiding van het verschijnen van het rapport van de Rekenkamers. Voor de verslaglegging zijn twee mensen aanwezig. Mevrouw Pennink maakt een verslag van deze vergadering. Dat verslag zal ter accordering aan mevrouw Hoenderdos en de heer Polhuis worden voorgelegd. Nadere afspraken over het verslag zullen bij agendapunt 4 worden gemaakt.

25

Er volgt een korte voorstelronde. De heer Loggen is blij dat er toch een datum is gevonden voor dit gesprek. Hij biedt namens het DB verontschuldiging aan, wat het DB betreft had dit gesprek eerder kunnen plaatsvinden.

30

2. Bespreking aanbeveling 1¹

De heer Staghouwer stelt aanbeveling 1 waarin het gaat over de rol van de Kwaliteitscommissie en de governance aan de orde. De heer Polhuis/mevrouw Hoenderdos merken op dat de Kwaliteitscommissie een element is in de discussie over governance

35

De heer Loggen gaat in op het aspect van de onafhankelijkheid. Die wordt geborgd door middel van de Gemeenschappelijke Regeling, die tot stand kwam in overleg met de Staten. De heer Loggen ziet in het rekenkamerrapport niet voldoende hoe de Rekenkamers tot hun conclusie ten aanzien van de onafhankelijkheid zijn gekomen en welk instrumentarium beter zou zijn dan zo'n Gemeenschappelijke Regeling. De heer Polhuis/mevrouw Hoenderdos geven aan dat dit het hoofdonderwerp is. Daarin is de plaats van de Kwaliteitscommissie een onderdeel.

40

De voorzitter zou graag het advies van de Rekenkamers horen aangaande de onafhankelijkheid. De heer Polhuis/mevrouw Hoenderdos antwoorden dat de Rekenkamers geen adviezen geven maar aanbevelingen doen. De Rekenkamers hebben geconstateerd dat er een risico is op het gebied van onafhankelijkheid. Zij zeggen niet dat er geen onafhankelijkheid is, maar zij

45

¹ Aanbeveling 1. luidt: Start op korte termijn een discussie over de gewenste onafhankelijke besluitvorming over de Waddenfondsmiddelen.

Dit kan bijvoorbeeld binnen het huidige model van verlengd provinciaal bestuur door de Kwaliteitscommissie een bindend advies te laten uitbrengen over subsidieaanvragen die betrekking hebben op majeure projecten, waarvan AB en DB alleen met zwaarwegende argumenten mogen afwijken. Ook denkbaar is dat de huidige bestuurlijke constructie ter discussie wordt gesteld. Onderzocht kan dan worden hoe het Waddenfonds op een andere manier dan de huidige gemeenschappelijke regeling vorm gegeven kan worden. Hierbij is onder meer te denken aan een stichting of een provinciale verordening die het mogelijk maakt om externe onafhankelijke bestuurders te benoemen.

zien het risico. Als de Rekenkamers alleen de aanbeveling zouden geven: zorg dat de onafhankelijkheid geborgd is, dan is dat een abstracte open-deur-aanbeveling. Dat heeft men willen concretiseren en daarom is als voorbeeld de rol van de Kwaliteitscommissie genoemd en misschien zelfs de mogelijkheid van een andere regeling. Het is zeker niet zo dat de Rekenkamers iets opleggen. Het gaat om handvatten voor de Staten.

Ten aanzien van kwetsbaarheid en onafhankelijkheid is het van belang het Investeringskader erbij te betrekken. De AB-leden hebben een algemene rol conform de Gemeenschappelijke Regeling, zij kijken niet naar de projecten en dat doet de Kwaliteitscommissie ook niet. Met het nieuwe Investeringskader verandert de rol van de provincies, omdat de provincie ook aanvrager kan worden. Dat zien de Rekenkamers als een risico. De aanbeveling gaat erover op welke manier dat beter te borgen is. De Rekenkamers leggen de bal bij de Staten om dat met het DB te bespreken. Dat is de strekking van de aanbeveling. En daarbij zijn mogelijke opties alvast benoemd.

Het verbaast de heer Staghouwer dat de Rekenkamers nu al een uitspraak doen over de werking van het Investeringskader, terwijl dat pas vorig jaar is vastgelegd met de Staten. De heer Polhuis/mevrouw Hoenderdos repliceren dat de Rekenkamers geen uitspraak doen over de werking van het Investeringskader maar over de opzet ervan. Noch het AB, noch de Kwaliteitscommissie heeft in de opzet een rol bij de toetsing van projecten.

Voor de heer Loggen is het wat diffuus. Er is een Gemeenschappelijke Regeling en een Kwaliteitscommissie met een heldere rol. Het is van belang om over meerdere jaren te kunnen programmeren. Dat belang is van onderop aangegeven. Dat krijgt vorm middels het Investeringskader. Daarin kunnen de provincies ook aanvragen doen en dan is het Waddenfonds een mogelijke financieringsbron. Er zijn ook andere mogelijkheden. Als een aanvraag van een provincie wel een beroep doet op de middelen van het Waddenfonds, dan verloopt dit via de strakke kaders voor beoordeling zoals die zijn afgesproken, ook met de Staten.

De heer Polhuis/mevrouw Hoenderdos reageren dat datgene wat de heer Loggen schetst precies weergeeft waar de zorg van de Rekenkamers zit. Namelijk dat er enerzijds een Investeringskader is waar gedeputeerden verantwoordelijk voor zijn en anderzijds een Waddenfonds waar de gedeputeerden in hun rol als bestuur van het Waddenfonds ook over gaan. Belangrijk is dat het Waddenfonds oorspronkelijk is bedoeld als additioneel beleid. Als je additioneel beleid gaat beoordelen, dan is het toch wel wenselijk dat dat in een zekere onafhankelijkheid plaatsvindt. Anders is de verleiding groot om regulier beleid als additioneel beleid te gaan bestempelen.

De heer Kielstra geeft in reactie hierop aan dat het Investeringskader nooit de route is voor regulier beleid. Provinciaal beleid wordt niet ingebracht in het Waddenfonds. De heer Polhuis/mevrouw Hoenderdos refereren aan het bedrag van € 180 miljoen dat is gereserveerd. Daarmee legt het Investeringskader toch voor dat deel beslag op het budget van het Waddenfonds. Dan is het toch verstandig om te bekijken hoe de besluitvorming verloopt, zowel vanuit de provincie als vanuit het Waddenfonds. Er liggen daar volgens de Rekenkamers een aantal risico's. De Rekenkamers zeggen niet dat er onrechtmatig is gehandeld, dat is niet aan de orde. Maar als dit het toekomstige regime is, dan vinden de Rekenkamers dat zij de Staten op de risico's moeten wijzen en daarvoor zijn zowel binnen als buiten de Gemeenschappelijke Regeling oplossingen te bedenken.

De heer Staghouwer wil graag inbrengen dat er in de afgelopen jaren vaak met de Staten is gesproken over het zo goed mogelijk geleiden van aanvragen naar het Waddenfonds. De Staten vinden het van belang om belemmeringen weg te halen en aanvragers te faciliteren.

- 100 Daarom is dit vehikel gekozen. De Staten zien het Investeringskader echt als toegevoegde waarde. Er kan niet vooraf gesteld worden dat het Investeringskader risicovol is.
- 105 De heer Polhuis/mevrouw Hoenderdos reageren dat de Rekenkamers niet zeggen dat het Investeringskader een risico is. Voor de meerjarige projecten is het niet mogelijk aan de voorkant alles dicht te timmeren. Het is een gekozen lijn om die € 180 miljoen goed te besteden. Het risico dat de Rekenkamers zien is de additionaliteit. . In de opzet zoals de governance nu is georganiseerd gaan dezelfde partijen over het reguliere en over het
- 110 additionele beleid. Dan zit er een risico in dat die dingen toch gaan vermengen. Er zijn volgens de Rekenkamers in de huidige governance onvoldoende checks en balances. Partijen die aanvrager zijn bij het Waddenfonds in het kader van het Investeringskader kunnen dezelfde partijen zijn die het reguliere beleid moeten uitvoeren. Er is geen AB, geen Kwaliteitscommissie, geen afvaardiging uit de Staten die over de projecten gaat. Het DB zelf gaat over de projecten, natuurlijk met voorbereiding door het Waddenfonds maar dat is een uitvoeringsorganisatie. Het gaat dus om de positie van het DB en om de bescherming van de additionaliteit. De opties die de Rekenkamers genoemd hebben zijn mogelijkheden.
- 115 De heer Loggen geeft aan dat Noord-Holland een oplossing heeft voor het omgaan met die kwetsbaarheid. Vanwege zijn positie in de stuurgroep en in het Waddenfonds is de heer Loggen bij geen van de provinciale projecten van Noord-Holland inhoudelijk betrokken. Verder is er – om alleen al de schijn te voorkomen - gekozen voor een onafhankelijke externe voorzitter van het regieteam investeringskader waddengebied.
- 120 De heer Polhuis/mevrouw Hoenderdos tekenen hierbij aan dat het echter niet zo is georganiseerd in de governance van het Waddenfonds zelf. De heer Polhuis/mevrouw Hoenderdos vinden het toch wel bijzonder dat het DB beslist over projecten waar het als gedeputeerde zelf voor verantwoordelijk is in de provincie. De heer Polhuis/mevrouw
- 125 Hoenderdos denken dat de oplossing van de provincie Noord-Holland een goede methode kan zijn als één van de mogelijke oplossingen. Het is goed om zo toe te passen, maar het is niet zoals het is opgeschreven en in opzet geregeld is. Het zou dan nodig zijn dit te formaliseren. En het is een van de mogelijkheden.
- 130 Volgens de heer Polhuis/mevrouw Hoenderdos raakt het gesprek tot de kern van aanbeveling 1. Zij hebben er twee opmerkingen over. In deze aanbeveling voeren de Rekenkamers de Kwaliteitscommissie op. Dat is echter een voorbeeld en het is bedoeld om duidelijk te maken dat er veel meer mogelijkheden denkbaar zijn. Zijn tweede opmerking is dat in diezelfde aanbeveling de opmerking zit dat er verbetervoorstellen met betrekking tot de governance en de onafhankelijkheid van het Waddenfonds binnen de bestaande regeling gedaan kunnen
- 135 worden maar ook buiten de bestaande regeling. Het belangrijkste is dat de aanbeveling begint met de opmerking om hier een discussie over te voeren. Er zit wel degelijk een probleem ten aanzien van de onafhankelijkheid en dat moet onder ogen gezien worden. Er zijn diverse mogelijkheden. Het is de taak van de Rekenkamers om de Staten erop te wijzen dat die mogelijkheden er zijn. De Rekenkamers zullen niet aangeven welke kant het op moet.
- 140 Belangrijk is de discussie en de erkenning dat er wel degelijk iets is om over na te denken. Misschien is de oplossing van Noord-Holland ook interessant voor de andere provincies of zijn er andere oplossingen.
- 145 De heer Staghouter geeft nogmaals aan dat het niet zo is dat er niet over de governance zou zijn nagedacht. De heer Polhuis/mevrouw Hoenderdos herhalen dat het de bedoeling is dat de Staten deze discussie voeren en er zich mogelijk van bewust worden dat zij iets te veel hebben weggegeven. De heer Loggen vraagt zich af of deze laatste opmerking van de heer Polhuis/mevrouw Hoenderdos dat de Staten te veel hebben weggegeven niet een politieke opvatting is. De heer Polhuis/mevrouw Hoenderdos merken op dat de Rekenkamers zich nooit in die politieke arena zullen begeven. Zij hebben dit in zijn algemeenheid gezegd. Als de Rekenkamers zouden constateren dat de besluitvorming van de Staten ter discussie gesteld moet worden, dan zullen zij dat zeker doen.
- 150

155 De heer Staghouwer informeert waarom de rol van de Kwaliteitscommissie in deze eerste
aanbeveling is genoemd en hoe de Rekenkamers dat verder zien. De heer Polhuis/mevrouw
Hoenderdos willen graag toelichten wat de Rekenkamers gezegd hebben in de
160 Statencommissie in Friesland. In de aanbeveling staat dat de Kwaliteitscommissie bindend
advies kan uitbrengen. Daarvan hebben de Rekenkamers gezegd dat dit misschien wat al te
snel is opgeschreven. Wat de Rekenkamers voor ogen heeft gestaan is, dat met name ten
165 aanzien van de majeure projecten de Kwaliteitscommissie of een andere instantie een advies
uitbrengt. Het bestuur neemt natuurlijk het besluit. Bindend is dus wat minder bindend dan op
papier staat. Zij maken in dit verband de vergelijking met adviezen van commissies voor
bezwaar en beroep. Uiteindelijk neemt het bestuur een beslissing en alleen in bijzondere
gevallen gaat het bestuur contrair. Het is ook zeker niet 1 op 1 zo bedoeld want de
170 Kwaliteitscommissie heeft de bemensing afgestemd op de huidige rol. De heer Staghouwer
geeft aan dat hij in het gesprek met de Kwaliteitscommissie merkte dat deze verrast was over
deze aanbeveling. De heer Polhuis/mevrouw Hoenderdos herhalen dat het als voorbeeld is
genoemd, het is maar een voorstel. Het is ook niet de bedoeling om een andere structuur te
kiezen. Het zijn stuk voor stuk voorbeelden waar aan gedacht kan worden.

170 De heer Staghouwer vraagt of de heer Polhuis/mevrouw Hoenderdos daarmee de structuur
bedoelen met een DB en een Kwaliteitscommissie als onafhankelijk orgaan voor het toetsen
van een aantal zaken. De heer Polhuis/mevrouw Hoenderdos doelen ook op de samenstelling
van DB en AB en de rol en bevoegdheden ten aanzien van de projecten. Er valt ook te denken
175 aan een vierde of vijfde DB-lid. Of aan een andere positie van de AB-leden voor wat betreft de
majeure projecten.

180 De heer Kielstra constateert dat voorbeelden de neiging hebben absoluut te worden. Hij is blij
met de toelichting die nu is gegeven. Het lijkt de heer Kielstra goed als mevrouw Hoenderdos
en de heer Polhuis ten behoeve van het verslag nog eens goed aangeven dat de Rekenkamers
voorbeelden geven en dat zij beogen de discussie op gang te brengen over het borgen van de
onafhankelijkheid. De heer Polhuis/mevrouw Hoenderdos bevestigen dat dit de kern is waar het
om gaat. De Rekenkamers hebben aan willen tonen dat er een risico is. En om niet te blijven
185 steken in een abstracte open deur zijn er een aantal zo concreet mogelijke voorbeelden
gegeven. De heer Polhuis/mevrouw Hoenderdos vullen aan dat de Rekenkamers vanuit het
gezichtspunt van de additionaliteit wijzen op de risico's die ontstaan door de nieuwe werkwijze
en dat de Rekenkamers het heilzaam vinden als gezamenlijk besproken zou worden hoe
daarmee in bestuurlijk opzicht om te gaan. Daar zijn allerlei oplossingen voor. Een oplossing
190 kan ook zijn de huidige situatie te handhaven als uit de discussie blijkt dat dat de politieke wil is.

De heer Staghouwer vermeldt dat de aanwezige gedeputeerden dit advies gehoord hebben en
goed hebben verstaan. Zij zullen er serieus gevolg aan geven door het gesprek hierover
nogmaals te voeren in de stuurgroep waddenprovincies en met PS van de drie provincies.

195 **3. Bespreking aanbeveling 4²**

De heer Staghouwer stelt de opmerkingen in het Rekenkamerrapport over het Investerings-
kader en de majeure projecten aan de orde en hij vraagt een toelichting. De heer
Polhuis/mevrouw Hoenderdos refereren aan tabel 5 op pagina 40 van het Rekenkamerrapport.
Het onderzoek van de Rekenkamers geeft aan dat er een verschil is tussen de thematische en
200 de majeure projecten die uit het Investeringskader komen. Dat verschil is zichtbaar in deze

² Aanbeveling 4 luidt als volgt: *Neem het besluit dat subsidieaanvragen die bijdragen aan de Waddenfondsdoelen op gelijke wijze dienen te worden behandeld. Het verschil in beoordelingsregime tussen de zogenoemde majeure projecten uit het Investeringskader van de provincies en de aanvragen van thematische projecten van derden en gemeenten dient te verdwijnen.*

205 tabel 5. Dit is niet een tabel die door de Rekenkamers is gemaakt. De tabel komt uit de stukken van het Waddenfonds. De Rekenkamers verbazen zich over de verschillen ten aanzien van de vereisten die worden gesteld als het gaat om financiering, planning en output en vragen zich of deze verschillen wel gewenst zijn, temeer daar de majeure projecten een lichter regime lijken te hebben dan de thematische projecten.

210 De heer Loggen antwoordt dat het beeld van verschillend beleid opgeroepen kan zijn doordat de thematische projecten direct bij het Waddenfonds binnenkomen, terwijl voor de majeure projecten eerst een zoektocht begint naar de financiering en later de vraag komt of financiering door het Waddenfonds een mogelijke partij is. Maar dan gelden dezelfde criteria en regelgeving als voor de thematische projecten.

215 De heer Polhuis/mevrouw Hoenderdos denken dat de tabel die uit het Uitvoeringskader is overgenomen niet helder is. Daarin staan duidelijk verschillen. Voor de thematische projecten moet de output en de financiering duidelijk zijn. Bij de majeure projecten is dat meerjarig. Dat is ook begrijpelijk. Het is voor grote projecten ook lastig om de effecten aan te geven, maar het verschil is wel erg groot. Voor een thematisch project geldt dat het obstakelvrij moet zijn. Dat is niet zo bij een majeur project en dat kan ook niet want het wordt nog voorbereid. De Rekenkamers willen aankaarten dat er blijkbaar zoals het nu is ingericht, als het gaat over wat 220 projecten bijdragen aan de doelen van het Waddenfonds, een lichter regime geldt voor de grote projecten terwijl de kleinere projecten daarvoor een zwaardere opdracht hebben. Deze aanvragers moeten alles geregeld hebben voor zij bij het Waddenfonds aankloppen. Het Rekenkamerrapport doelt met regime niet op het beoordelingsregime voor de subsidie, maar vooral op de beoordeling van wat een project bijdraagt aan de Waddenfondsdoelen ten aanzien 225 van economie en ecologie en hoe dat meerjarig te borgen. Er moet aan de voorkant een stip op de horizon zijn voor wat majeure projecten gaan bijdragen en gaandeweg moet steeds worden gewogen of het project op het goede pad zit.

230 De heer Staghouwer concludeert dat het om de output gaat en hoe dat meerjarig te borgen. Het is van belang dat er met monitoring een heldere systematiek komt. Het Waddenfonds was daar mee bezig en het Rekenkamerrapport heeft ervoor gezorgd dat daar wat versnelling in is aangebracht. De heer Loggen noemt deze toelichting van de Rekenkamers waardevol. Hij had als DB graag tevoren in het kader van hoor en wederhoor met de Rekenkamers willen spreken. Deze toelichting is verhelderend. Dat zou hebben geholpen in het gesprek met de Staten. De 235 heer Staghouwer deelt de mening van de heer Loggen, het helpt in het duiden van het rapport. Ook de heer Kielstra beaamt dat deze duiding belangrijk is. Het is uitdrukkelijk niet de bedoeling dat er twee regimes zijn voor het beoordelen. De heer Polhuis/mevrouw Hoenderdos merken op dat het ook helpt om het onderscheid tussen additioneel en regulier aan te scherpen.

240 De heer Staghouwer vraagt of er van de kant van mevrouw Hoenderdos en de heer Polhuis nog opmerkingen te maken zijn. De heer Polhuis/mevrouw Hoenderdos vinden dat de agenda inhoudelijk voldoende is besproken. Er is uitgelegd dat de invalshoek van de Rekenkamers de Staten is. Teruggrijpend op het eerste agendapunt bemerken de heer Polhuis/mevrouw Hoenderdos een zekere ontvankelijkheid om die discussie te gaan voeren. Zij hopen dat zij die 245 conclusie mogen trekken. De heer Staghouwer wil dat "zekere" graag onderstrepen, het is zeker de bedoeling het gesprek met PS aan te gaan.

250 De heer Polhuis/mevrouw Hoenderdos denken erover na of de Rekenkamers daarin de Staten zouden kunnen faciliteren. Wat nu verwarring opleverde, is het noemen van een voorbeeld. Het (objectief) schetsen van een breder palet aan mogelijkheden (binnen en buiten de Gemeenschappelijke Regeling) kan helpen in die discussie. De heer Loggen proeft enthousiasme en betrokkenheid van de Rekenkamers bij dit onderwerp. De verleiding is aanwezig om op dit aanbod in te gaan. De heer Loggen wil de vraag graag terugleggen of dat een verstandige rol zou zijn voor een Rekenkamer om na het uitbrengen van het rapport in zo'n

255 brede context betrokken te zijn bij de discussie in vervolg daarop. De kans is immers groot dat
de Rekenkamers over een paar jaar weer het Waddenfonds onder de loep nemen. Dan zouden
de Rekenkamers toch niet geconfronteerd willen worden met een uitwerking waarbij zij
betrokken zijn geweest. De heer Polhuis/mevrouw Hoenderdos antwoorden dat zij alleen nog
260 maar broeden op dit idee. Het zal nooit in de vorm van een advies gaan. Het gaat om het
inventariseren van mogelijkheden. Als je weet waar de discussie over kan gaan, wordt de
discussie gemakkelijker.

De heer Polhuis/mevrouw Hoenderdos merken op dat als optie de verordeningbevoegdheid
nog niet is genoemd. Daar zou je ook over kunnen discussiëren. Zo kan er een puntenlijstje
worden opgesteld van mogelijkheden ten aanzien van het verbeteren van de governance. Daar
265 kunnen de Rekenkamers bij helpen, zonder voor- en nadelen te noemen want dat kan een
politiek duiding met zich meebrengen. De heer Polhuis/mevrouw Hoenderdos beamen dat de
opmerking van de heer Loggen terecht is dat de Rekenkamers niet nu kunnen adviseren en dan
over twee jaar weer onderzoeken.

270 De heer Loggen heeft het idee gekregen dat de Rekenkamers niet alle schriftelijke bronnen
hebben geraadpleegd. In het verleden heeft het DB een aantal onderzoeken laten uitvoeren. De
heer Loggen noemt het klanttevredenheidsonderzoek. Het heeft op geen enkele wijze een plek
gekregen in het rapport. De heer Loggen vraagt of de Rekenkamers daar kennis van hadden of
was dat onderzoek onvoldoende relevant om het mee te nemen. De heer Polhuis/mevrouw
275 Hoenderdos leggen uit dat het onderzoek door onderzoekers wordt uitgevoerd. Het bestuur van
de Rekenkamers vraagt de ambtelijke staven wat het dossier is. In de tweede fase kunnen er
aanvullende vragen komen. Dat traject is gewoon doorlopen. Daarin worden beoordelingen
gemaakt. Bekeken wordt wat relevante stukken zijn en daar worden keuzes in gemaakt. De
heer Loggen is verbaasd dat het tussentijdse onderzoek dat het Waddenfonds uitvoerde naar
280 de effecten van de projecten geen rol heeft gespeeld. De heer Polhuis/mevrouw Hoenderdos
verduidelijken dat de Rekenkamers niet in de brede het Waddenfonds zijn gaan onderzoeken.
De beleidsbrief uit 2012 van de Algemene Rekenkamer is als uitgangspunt genomen en
gekeken is of er opvolging is gegeven aan de zes aanbevelingen voortkomend uit deze
beleidsbrief. Al is het ook niet zo, dat er alleen naar de zes aanbevelingen is gekeken want de
285 wereld staat niet stil. Er zijn die relevante zaken bij het onderzoek betrokken die op de
aanbevelingen aansluiten. Dat is ook een reden waarom de onderzoekers misschien hebben
gedacht: dit is ook relevant maar niet voor de vraagstelling op dit punt. Er heeft een serieus
feitenwederhoor plaats gevonden, ook met de uitvoeringsorganisatie van het Waddenfonds. Als
er iets over het hoofd is gezien, moet dat daarin blijken. De Rekenkamers gaan in het
290 wederhoor aan de slag met de opmerkingen die zij te horen hebben gekregen naar aanleiding
van het rapport. De heer Polhuis/mevrouw Hoenderdos waren betrokken bij het
feitenwederhoor en zij hebben daar niets gehoord over een bron die niet was gebruikt.

4. Afspraken voor vervolg en wat verder ter tafel komt

295 De heer Staghouver stelt vast dat besproken is wat men wilde bespreken. Het was een open
bespreking. De heer Loggen vond het een prettig gesprek, hetgeen beaamd wordt door de heer
Polhuis en mevrouw Hoenderdos. De heer Staghouver dankt mevrouw Hoenderdos en de heer
Polhuis hartelijk voor hun opmerkingen. Ook de heer Kielstra vond dit een prettig en prima
300 gesprek.

Met betrekking tot de verslaglegging van deze vergadering worden de volgende afspraken
gemaakt.

Dit verslag wordt ter accordering voorgelegd aan de deelnemers. Het gaat daarna naar de
Staten en wordt opnieuw meegezonden aan de Staten als de provincies in het najaar
305 rapporteren aan de Staten zoals is afgesproken.

De heer Staghouver bedankt mevrouw Hoenderdos en de heer Polhuis voor hun komst.